

Samardžije u kojem on spominje *provjereni korpus* i *brojidbeni pregled*, dakle i jezikoslovci su skloni takvim imenicama i pridjevima izvedenim od njih.

Dakako nije sve tako jednostavno kako u piše u Guberina-Krstićevu razlikovnome rječniku. U njemu nalazimo *OSEĆANJE* – *osjećaj, čuvstvo*. To je samo po sebi točno jer Srbi jedva da poznaju riječ *osjećaj*, ako ju uopće poznaju, njima je gotovo sve *osećanje*, ali i koji Hrvat zna upotrijebiti *osjećanje*, ne samo zbog srpskoga utjecaja na hrvatski jezik, nego jer želi naglasiti trajnu radnju, a *osjećaj* je naziv za tu pojavu. Dakako da ne bi bilo dobro da *osjećanje* potiskuje *osjećaj* gdje on dobro zadovoljava našu potrebu za tim pojmom.

Možda ćemo bolje vidjeti tu razliku u Guberininim Razlikama na primjeru *OSNI-VANJE** – *osnutak*.

U samom rječniku zvjezdica znači: „Riječ sa zvjezdicom tipičnija je za srpski

književni jezik, a riječ s desna tipična je za hrvatski književni jezik.“ Tu kao da su i sami autori osjetili da ne mogu navesti jednostavno da je srpski *osnivanje*, a hrvatski *osnutak*, nego da moraju staviti neko ograničenje. A ono je u ovome: *osnivanje* označuje trajnu radnju, a *osnutak* čin.

Što se tiče značenja imenica na *-ba*, može se reći da dobar dio ima isto značenje kao i imenica na *-nje*: *branje* – *berba*, *seljenje* – *seoba*, *dijeljenje* – *djelidba*, *košenje* – *kosidba*, *plovljenje* – *plovidba*, pa tako i *širenje* – *širidba*...

Tvorba riječi *širidba* znači razmicanje granica određene pojave, i te tvorbe i iskušavanje koliko možemo postići. Samo ostvarenje i postojanje riječi *širidba* nikoga ne prisiljava da ju rabi ako ne želi i zato grijeha nikakva na njemu nema kao ni na onomu koji ju je napravio.

Stjepan Babić

ZNAČENJE I REKCIJA GLAGOLA ZABORAVITI

edan profesor hrvatskoga jezika pita je li opravdan savjet iz Pavešićeva Jezičnoga savjetnika u kojem se kaže da je bolje *zaboraviti koga (što)*, nego *zaboraviti na koga (na što)*.

Misli da to nije tako jednostavno, ali ne zna od prve reći zašto taj savjet nije dobar.

Odmah da napomenem da sličan savjet daje i Hrvatski jezični savjetnik pa bi se moglo činiti da je tako.

Prvi je, koliko znam, taj savjet iznio Tomo Maretić u svome Jezičnome savjetniku koji kaže da nije dobro *zaboraviti, zaborav-*

ljati na koga, na što, već treba *koga ili što*. A kad tri jezična savjetnika kažu isto, onda je teško posumnjati u taj savjet.

Po vremenu izricanja toga savjeta, proizlazi da ga je prvi iznio T. Maretić, a drugi su to jednostavno od njega preuzimali ne razmišljajući je li to baš tako. Ali kad je sumnja iznesena, zbog pouzdana odgovora podimo malo poizdaljega i zađimo u sam problem malo temeljitije.

Nitko za taj savjet ne daje obrazloženja, jedino što Maretić umjesto njega upućuje na Ivekovićev rječnik. Ako pogledamo u taj rječnik, naći ćemo da se kaže *zaboraviti koga ili što, zaboraviti za koga ili za što*, a da je *zaboraviti na koga ili što* zapravo germanizam. Naime Iveković je kod Kara-

džića s. v. zaigrati se pod 2) našao ovo tumačenje: „u igri zaboraviti na što, *im Tanzen vergessen auf etwas...*“ i smatra da je to germanizam, a Karadžića ispričava riječima: „Vuk je bio od mladosti među Nijemcima u Beču.“ Međutim, Iveković je zbog straha od germanizama, zbog onoga *auf etwas* (hrvatski *na što*) vidio germanizam tamo gdje ga nije bilo i gdje ga nema, ne razmišljajući dalje. Nije uzeo u obzir da je sam Maretić u Pristupu svomu Jezičnomu savjetniku napisao: „Nije sve germanizam, što je jednako u našem i u njemačkom jeziku...“ i navodi primjere koji to potvrđuju. Na taj svoj savjet s obzirom na rekaciju glagola *zaboraviti* kao da nije mislio ni sam Maretić. Ali u tome konkretnome primjeru i nije potrebno utvrđivati je li to germanizam ili nije, kad primjeri pokazuju da to nije potpuno istoznačno, nego je razlikovno. Kad se rečenice s glagolima *zaboraviti*, *zaboravljati* potanje razmotre, onda se vidi da imaju više značenja, a za nas su ovdje važna dva: 1. ne sjećati se više, ne znati što se prije znalo, 2. privremeno smetnuti, smetati s uma. Svatko će lako shvatiti da nije svejedno, rekli mi:

(1) *zaboravili su hrvatski jezik,*

(2) *zaboravili su na hrvatski jezik.*

Prvi put je rečeno da su nekad znali hrvatski jezik, a sad ga više ne znaju, a drugi put se kaže da su pri nekoj raspravi, pri nekome dokazivanju zaboravili spomenuti, uzeti u obzir hrvatski jezik.

Da drugo značenje ima glagol *zaboraviti*, mogu navesti i koji primjer. Ivo Kozarčanin piše:

„Samo jedanput pamtim, da se toliko razljutila, da je zaboravila na sebe.“

Ne može čovjek biti toliko zaboravljiv da trajno zaboravi sebe. A Šegedin privremenošć kaže i prilogom:

„Trenutačno je zaboravio na strah.“

Napisao sam ovaj članak za pouku onima koji dijele jezične savjete. Nije dobro da se savjeti dijele zato što je to prije rekao neki jezikoslovac, nego ako ja želim preuzeti odgovornost za savjet, moram se zapitati za razloge zašto je to netko rekao i tek ako sam siguran u razloge, tek tada mogu prihvatiti savjet i reći ga drugomu, a ako nisam siguran u razloge, moram problem proučiti pa tek onda savjetovati.

Stjepan Babić

HNOS, HNOS-a ILI Hnos, Hnosa

Na seminaru o Hrvatskom nacionalnom obrazovnom standardu, održanom u Zagrebu u lipnju 2005., nekoliko me profesorica hrvatskoga jezika pitalo o valjanosti kratice HNOS, HNOS-a, odnosno, ne bi li bilo bolje pisati Hnos, Hnosa. Na pitanje odgovaram tek sada jer je prošlo dovoljno vremena da se pisanje hnosovske kratice ustali i da se može prosuđivati o njezinu bilježenju.

Odmah valja reći da sama kratica nije najsretnije izabrana jer započinje glasovnim skupom *hn* kojim ne započinju hrvatske riječi pa kratica s te strane nije u skladu s hrvatskim jezikom. Osim toga i u samom je nazivu nespretnosti, riječ je o tautologiji u *hrvatski nacionalni*. Međutim, i naziv i kratica već su dobro prihvaćeni pa bi ih bilo teže mijenjati.

Hrvatski nacionalni obrazovni standard uglavnom se bilježi kraticom HNOS. To je složena kratica koja je nastala od početnih